

CSANÁDAPÁCA

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYVE

elfogadva Csanádapáca községi önkormányzat 172/2017. (XII.22.) sz. kt. határozat mellékleteként

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés 3.

2. Csanádapáca bemutatása 5

3. Örökségünk 10

4. Eltérő karakterű településrészek 24

Központi településmag

Hagyományos falusias karakterű településrészek

Előkeres falusias településrészek

Egyéb területek

5. Építészeti útmutató 28

(grafikával illusztrálva):

Magasság

Tetőforma

Telepítés

Színek

(fotóval illusztrálva)

Kerítések

Melléképületek

Kiskapuk

Tornácok

Építészeti részletek

Oromzatok

Ablakok

Melléképületek

Kémények

6. Kortárs példák 55

7. Közterületek, közparkok 59

8. Feliratok, cégtáblák, hirdetőmenetek 62

Egy település arculatát a természeti környezet és a művi környezet együtt határozza meg. Jelen kézikönyv elsősorban az utóbbira koncentrál. Azonban fontos az, hogy az épületeink milyen környezetbe ágyazódnak, ebben az önkormányzatoknak és a civil szférának az együttműködése szükséges. Kedvező esetben az épített környezet és természeti környezet harmóniájáról beszélhetünk. Jelen kézikönyv az épített környezet harmonikus alakításáról szól, ehhez nyújt ajánlásokat.

Ha Ausztriába utazunk, csodálkozva nézzük a muskátlis ablakos házakat, a hangulatos falvakat, melyek több évszázada tartják arcukat. Az ott lakók bizonyára nem a szegénység miatt őrizték meg dédapáiktól örökölt házaik karakterét. Ha komfortosították is a régi épületeket, az ott lakók fontosnak érezték, érzik a csak rájuk jellemző építészeti jegyek megőrzését. Fontos a kulturális örökség, s elődeink hagyatékába beletartozik az építészeti környezet, lakóhelyünk arculata is. Csanádapáca képe az évtizedek során sokat változott, számos új, korszerű épület született, sok ház homlokzatát átalakították, modernizálták, s kevés olyan maradt, mely őrzi még a helyi hagyományokat. Természetes, hogy ma az építetők és a tervezők korszerű építőanyagokban, technológiában gondolkodnak, de az új épületek is hordozhatják a település régi épületeinek bizonyos formajegyeit. Ezek az épületek ettől lesznek „apácaiak”. E könyv azért született, hogy építető és építész együtt láthassa azokat a jellemzőket, karakterjegyeket, amik kifejezetten Csanádapáca építészeti örökségét jellemzik. A kézikönyv arra szolgál, hogy mankót adjon egy kedvező településarculat felmutatásához.

„A Településkép védelméről szóló 2016. LXXIV. törvény a települések esztétikus lakókörnyezetének kialakítása, illetve védelme érdekében a Településképi Arculati Kézikönyv bevezetésével hiánypótló módon teremt lehetőséget a jellegzetes települési karakterjegyek meghatározására és társadalmasítására. A kézikönyv nem kizárólag szakembereknek készül. Elsősorban a települési döntéshozók és a lakosság tájékoztatását segítő, szemléletformáló kiadvány. A jogszabályok útvesztője helyett röviden, lényegre törően, és mindenki számára érthető módon mutatja be egy közösség környezetalakítással kapcsolatos elvárásait.” (Részlet a Miniszterelnökség, Építészeti és Építésügyi Helyettes Államtitkárság útmutatójából).

A Településkép védelméről szóló törvény kötelezi az önkormányzatokat arra, hogy településképi rendeletet alkossanak. Ennek megalapozója ez a Település Arculati Kézikönyv, mely a lakosság közreműködésével készült, s azzal a reménnyel született, hogy általa a település lakóiban a lokálpatriotizmus érzését, a helyi környezeti identitás tudatot sikerül felerősíteni. A Kézikönyv igyekszik csokorba kötni a település építészeti értékeit. A hely szelleme lakik ezekben. A bemutatott követendő példák és ajánlások nyújtanak segítséget az építetőknek és tervezőknek a jövő településképének alakításában az új építések és épület felújítások során. A Kézikönyv, mint ajánlás-gyűjtemény mellett a törvény olyan eszközöket is adott az önkormányzatok kezébe, mint településképi követelmények megfogalmazása, településképi ösztönzés-, szankcionálás lehetősége; együtt alkalmazva érvényesülhetnek a törvényben megfogalmazott célok.

2

CSANÁDAPÁCA BEMUTATÁSA

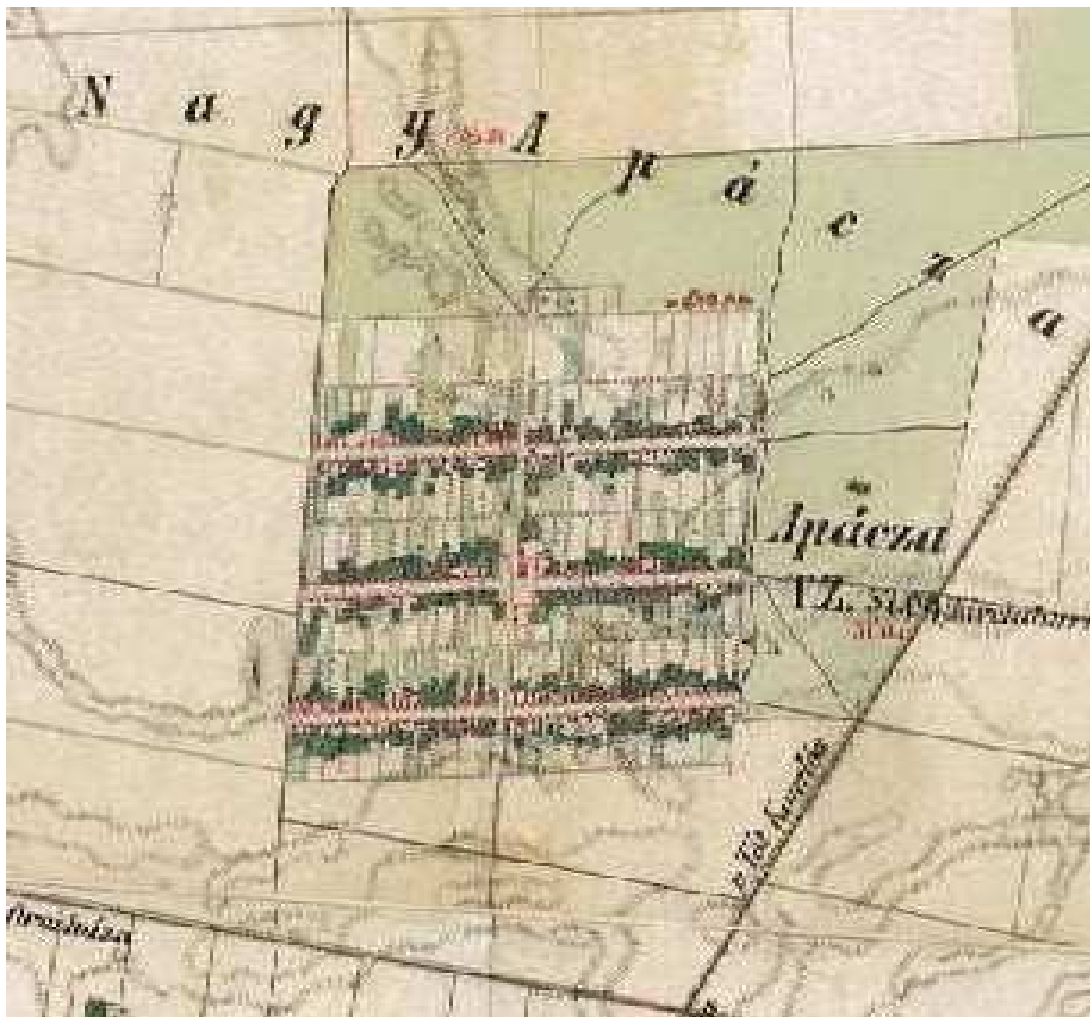
|5

A település helyén már az őskorban laktak. Igaz, nem a mostani területen, hanem a mai településtől kicsit északra. A honfoglalás után alapított falut a 13. század közepén a tatárjárás elpusztította, majd Apáca néven a 15. században bukkant föl. Nevét többen úgy magyarázták, hogy apácák birtoka volt. Ezt megerősíteni látszanak a határban elterülő földrészek középkori elnevezései: Apácaegyháza, Apácaakuta, Apácateleke. A legenda szerint a kisapácai területen a legenda szerint egy kolostor állt, ahol a fehér apácák laktak. Erre semmiféle levéltári adat sem utal, csak egy helyi ballada, amit Kálmány Lajos néprajzkutató jegyzett le.

Az utoljára itt létezett falu a 16. században ténylegesen a török dúlás áldozata lett és – mint majdnem minden alföldi település – Mária Terézia uralkodása alatt, a 18. század közepétől kapott életre. A kincstárhoz tartozó Apácapusztá először jó ideig mint feltöretlen legelő és kaszáló marha tenyésztés színhelye volt, szamosújvári, gyergyószentmiklósi örmény marhakereskedők bérelték, akik az Erdélyből, Moldvából, Havasalföldről idehajtott sovány jószágokat itt hizlalták föl, és indították útnak Bécs felé a Gőbőhajtó úton.

A területet 1821-ben vette bérbe Hengelmüller Mihály vállalkozó, aki telepeseket toborzott a területre és dohánytermesztésbe kezdett velük. A falut Nagy Apácza Kertész Község néven jegyezték be 1836-ban. Apáca később 1843 körül a kamara kezelésébe ment át és vele kötött feles kertészeti szerződést. Az apácaiak dohánytermését az első időkben Koppéli Fülöp szegedi származású nagykereskedőnek adták el, Mindszentig, a tiszai rakodásig nekik kellett elszállítaniuk. Szerződéses viszonyban lévén, a 48-as jobbágy felszabadító törvényeket rájuk nem alkalmazták. 1849-ben Kossuth Lajos hozzájuk intézett levelében megígérte sérelmük orvoslását, törvényben való elrendezését, de erre már nem kerülhetett sor. A nyolcvanas években, amikor a kamarai kötelezettségek megváltására került sor, számos jómódú orosházi evangélikus gazda az apácaiak elől elvásárolta a földek egy részét.

Ez idő tájt alakult ki Apáczafalu kezdeménye a mai Petőfi és a Széchenyi utca mentén, majd ezt követően alakult ki a többi utca, ezek helyét már – mint minden telepese falu esetében – hadimérnökök jelölték ki. A település első lakóépületei bizonyára paticsfalú, később vert falú lakóházak lehettek, udvarukon szellős, zsúppal fedett dohány szárításra alkalmas pajtákkal. A gányóknak gabonát is kötelező volt termesztetni. A ló-, és szarvasmarhatartás miatt pedig istállók is helyet foglaltak az udvarokon. A településen rendezési terv híján, bizonyára mindenki úgy építkezett, ahogy akart, pontosabban, ahogyan a gazdaság megkívánta. Az építőanyag ezen a tájon akkoriban a föld, a sár és a fa volt, nádat a mocsaras vidékekről hoztak a lakók, a zsúpfedélhez való gabonaszár kikerült a gazdaságból.

1857-ben már iskolája volt a falunak (a mai Petőfi utca 1. szám alatt), a szabadságharc után pedig – az apáczaiak kérésére – maga Ferenc József segített abban a falunak, hogy tekintélyes méretű római katolikus temploma épülhessen 1859-ben. A neobarokk épület helyét a Csabára és a Kömlösre vezető országút mentén jelölték ki, ezzel végleg meghatározva falu központját is, ahol a piactér már korábban is helyet foglalhatott. S erre a térre épült majd évtizedekkel később a községháza, a Hangyaszövetkezet székháza, és néhány bolt is. A központban a millennium idején telepítették azokat a platánfákat, melyeknek utódai ma is díszei a templom és a községháza előtti parknak.

A 19. század végére nagyjából kialakult a mai község képe. Nyeregtetős, oromzatos lakóházak fésűs beépítéssel sorakoztak egymás mellett. A legtöbb hajlított, módos parasztpolgári „oldalház”, a főutcán és a mai Batthyány utcán épült. Akkoriban több, mint ötezer lelket számlált a község, a századelőn már több téglából készült, igényes iskolaépület is létezett a faluban (két millenniumi tanyasi iskola is), ezek a falu főutcáján helyezkedtek el, több más középülettel, bolttal, vendéglővel és a civil szervezetek székházaival együtt, a falu két malma közül a nagyobbik, a hengermalom is itt emelkedett.

A falu arculata a hatvanas években kezdett megváltozni. Az addigi színes tanyavilág pár év alatt fölszámolódott, a téjesítés átalakította a falu gazdaságát és az építkezési szokásait is. Ezután nem a gazdaságra, a földművelésre és annak eszközeire költöztek a lakók, hanem a lakóépületeikre. Átalakítási láz jellemzi ezt az időszakot. Az oromzatos nyeregtetőknek –helyi kifejezéssel élve– „lecsapták” az elejét, hogy az utcai homlokzat modernebbnek tűnjön. Verandát, előszobát építettek a parasztház oldalához, a fiatalok az üres portákra kockaházat építettek. A hetvenes nyolcvanas években, az új utcák megnyitásával megindult az emeletes házak építése is. Az előző évtizedekben a főutcán a középületeket modernizálták, a régi homlokzatokat megfosztották eredeti szemöldök és, lábazati díszektől, a régi nyílászárókat ikerablakokra cserélték. Az emeletes malomból, a hatvanak évek végén lapos tetős művelődési ház lett.

Az Alföld majdnem minden településén jellemző volt ez az átalakítás. Csanádapácán a századfordulón leégett hangyaszövetkezeti székházon kívül szinte minden régi középület megmaradt. Így lehetőség nyílik arra, hogy ezeket a mostani célnak és funkciónak megfelelően, ám a régi formáját megidézve visszaállítsa az önkormányzat. Kiegészítve olyan elemekkel, amik a mai társadalmi élet, a mozgás és pihenés az ünneplés lehetőségét is szolgálják. Ezzel példát is adva a falu lakosságának. És szerencsére fennmaradtak még magántulajdonú, hagyományos építésű, értéket képviselő lakóépületek is, amelyek létükkel „üzennek” a mai kornak, szolgálva a helyi identitástudatot. Megőrzésük közérdek.

Balra: a házak oromzatain sokszor megjelenik az építés éve – ezzel elődeink sajátosságosan „dokumentálták” az időpontot, egyúttal üzentek az utódoknak is.

Lent: A melléképületek szerepe ugyanolyan fontos volt – ha nem fontosabb – mint a lakóépületeké, szervesen tartozott a telekhasználathoz. Az építőanyag többnyire azonos volt a lakóházéval.

A természeti környezet szerves része a településnek, közérdek ennek harmonikus kialakítása és fenntartása. Az utcai fasorok és egyéb zöldfelületek elsősorban nem látvány szempontjából fontosak, de mégis hozzátartoznak a településképhez.

Balra: a községháza előtti védett platánsor

Alul: a főtér, mint árnyas parkfelület és pihenőhely.

Csanádapácán nincsen országosan védett műemlék, azonban a település gazdag helyi jelentőségű építészeti értékekben. A legrégebbi épület a főtéren álló neobarokk katolikus templom, amely 1859-ben épült.

A köztemetőben áll az 1900-ban épült családi kápolna. (Annus és Pacsika családoké). Az eredeti fa bejárati ajtó és a kovácsoltvas kereszt értékes részei az építménynek.

Ugyancsak a köztemetőben áll egy téglarchitektúrájú családi sírbolt amely vörös és sárga klinkerből lett falazva, a fedés pikkelyes fémlemez fedés, a bejárati ajtó kovácsoltvas.

Az egykori magtárépület a belterülettől északra lévő majorban áll, jelentős helyi értéket képvisel. Az építészeti részletek figyelemre méltóak.

14 |

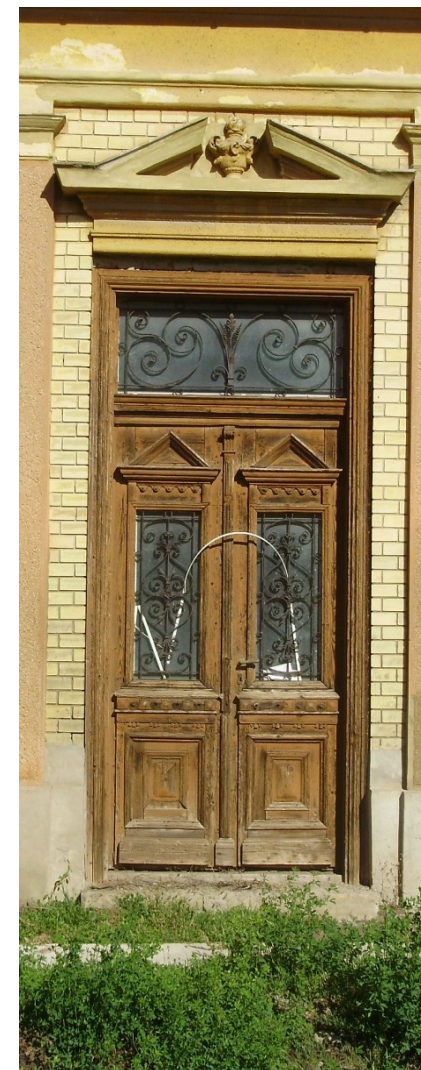
A központban, a Szent Gellért úton áll a falu egykori gőzmalma, amely a 60-as évekig működött. Ekkor lapostetős épületrészekkel körbeépítették, födémeket húztak a légterébe, levakolták, nagyméretű ablakokat építettek be, Komplex művelődési intézmény lett, mozival, klubhelyiséggel, könyvtárral, tánc helyiséggel. Később a 80-as években posztmodern homlokzatot kapott. A mai – eredetét visszaidéző módon rekonstruált – arcát a 2014 évi felújítás kapta.

A központi településrészen a mezővárosi jellegű építés dominánsan jelen van. Az Urbán-ház a helyben leginkább becsben tartott polgári házas jellegű, díszes téglarchitektúrájú épület. Születési éve 1907. A termelőszövetkezeti korszakban itt volt a Tsz irodaház. Napjainkban önkormányzati hasznosítású.

A Békéscsabára vezető út mentán álló kontyolt tetős polgárház vakolt lizénákkal tagolt téglahomlokzatú épület. Arányos megjelenésével, homlokzati díszítéseivel, eredeti kapuzatával helyi építészeti értéket képvisel.

A Hunyadi utcában álló egykori gazdaépület, majd óvoda épület ma önkormányzati hasznosítású (jelenleg műhely). A viszonylag egyszerű homlokzatot finom megjelenésű lizénasávok tagolják; Az ablakok eredetiek, a homlokzat aszimmetriája érdekességet kölcsönöz az épületnek.

A belterülettől északra lévő külterületi major egykori kúria-épülete helyi építészeti érték. Homlokzata gazdagon díszített. Jelenleg foglalkoztatóként hasznosított.

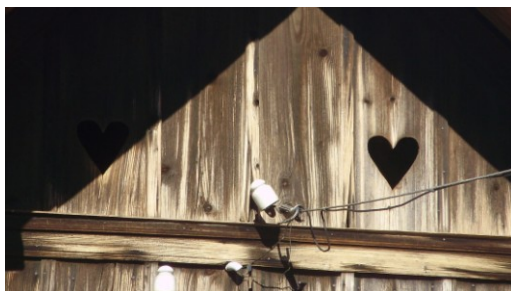

Az egykori iskola telkén épült az evangélikus imaház.

Az úgynevezett „népi” lakóházakból – vagyis az itt is jellemző oldaltornácos-
oromzatos épületekből – jó néhány
fennmaradt eredeti formájában.
Közülk az egyik legtipikusabb szerepel
itt. Az alföldi háztípus jellemző elemei
az egyszerű felületű fehérre meszelt
falazat, kettős ablak, tornác bejárati
ajtó, deszka oromzat „verébdeszkával”.

Az oromzatos népi lakóházak másik jellemző megjelenésű típusa a téгла-architektúrájú épület, ebből a típusból is több még fellelhető Csanádapácán, melyek helyi védelemre érdemesek.

A mezővárosokra jellemző polgárházak épülettípusok harmadik –itt előforduló – változata a színes vakolt felületű, vakolathímes épület, ez ugyancsak védelemre érdemes.

A településképet meghatározó köztéri alkotások a település múltját idézik .

Balra: A település első írásos emlékének 500 éves évfordulójára emeltetett a dohány-kertész szobra (Mihály Gábor alkotása) a templomkert előtt

Jobbra: a z 1848-as szabadságharc 100 éves évfordulójára készült emlékmű a főtéren

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

4

A község mai belterülete a népességnövekedéssel és a tanyai lakosság beköltözésével alakult ki. A kezdet kezdetén, amikor a lakosság zöme tanyán élt – Csanádapáca négyutcsás település volt (a mai Szent Gellért- Deák- Kossuth- Széchenyi utcák alkották). Az új telekalakításokkal a község négy irányban bővült, így a századforduló környékén a belterület a mai Táncsics – Rákóczi – Ady – Damjanich utcák által alkotott településrész volt. A két világháború között a község déli részén bővítették a belterületet, ekkor alakult ki az "újtelep". Ez a településrész déli és keleti irányban több ütemben bővült. E területeken még ma is a régi építési mód dominál, ezek tehát a hagyományos falusias karakterű településrészek. A belső része e területnek – a tömbbelső feltárások, utcanyitások kivételével – a kezdeti "négyutcsás" történeti településrész, amely leginkább gazdag építészeti értékekben.

Már kezdetben a falu főutcája volt az Orosháza-Békéscsaba országos közút belterületi szakasza, ahol az intézmények – iskola, községháza, óvoda, gazdakör, templom – közelébe részben spontán módon létesültek boltok, vendéglátóhelyek. Természetes ez, hiszen a mindennapi gazdasági élet is itt szerveződött, hiszen itt volt a központi gőzmalom is, amely a 60-as évek végéig működött. Közvetlen mellette pedig a központi tisztasági fürdő („strand”) is gazdagította a falusi közéletet. Természeteszerű tehát, hogy itt intenzívebb a beépítés; ahol szakaszosan a zártosorú polgári házas beépítés is megjelent. Így vált a mai Szent Gellért utca belső szakasza karakteres megjelenésű központi településmaggá, szinte magától értetődően.

A II. világhéget követő szocialista tervgazdaság, időszakában a téjesítés nyomán a tanyákat felszámolták, a tanyai népesség beköltözött a komfortosított belterületre. A 60-as, 70-es években a nagyméretű telkek felosztásával a tömbbelsőben új utcákat nyitottak. Az itt épült házsorok – a központi intézkedésekkel elterjedt títustervek alkalmazásával – a korábbi hagyományos építési módtól teljesen elütő karakterű utcaképet eredményeztek. E területek az előkertes-falusias karakterű településrészek

A KÖZPONTI TELEPÜLÉSMAG

A település főútja a Szent Gellért út, melynek központi szakasza speciális karakterjegyet mutat. Az épületek hosszoldalukkal párhuzamosan, utcavonalra épültek, mezővárosi jelleget mutatva. Az épületsorok ezen a szakaszon jellemzően zárt sorú, félig zárt sorú módon épültek be.

HAGYOMÁNYOS FALUSIAS KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

A régi osztású telkek nagyméretűek, mintegy 40x100 méter nagyságúak. A többnyire oromzatukkal utcavonalra épült házsorok egységes településképet adnak, helyenként ma is (ez a "fésűs" beépítés". A beltelkeken gazdálkodás folyt, kiegészítve a kültelki szántóművelést. A széles telekméretetek miatt a lakóépületek gyakran szabadon álló módon települtek, lehetővé téve a külön gazdasági bejáratot. Persze az oldalhatáros telepítés is gyakori.

ELŐKERTES FALUSIAS TELEPÜLÉSRÉSZEK

A legújabb településrészek jellemzően – szinte kizárólagosan előkertes beépítésűek, döntően 5 méteres előkert mérettel. Az épületek uralkodó háztípusa a „sátortetős” kádár-kocka; az újabb építési időszakban pedig változatos építési formákkal találkozhatunk.

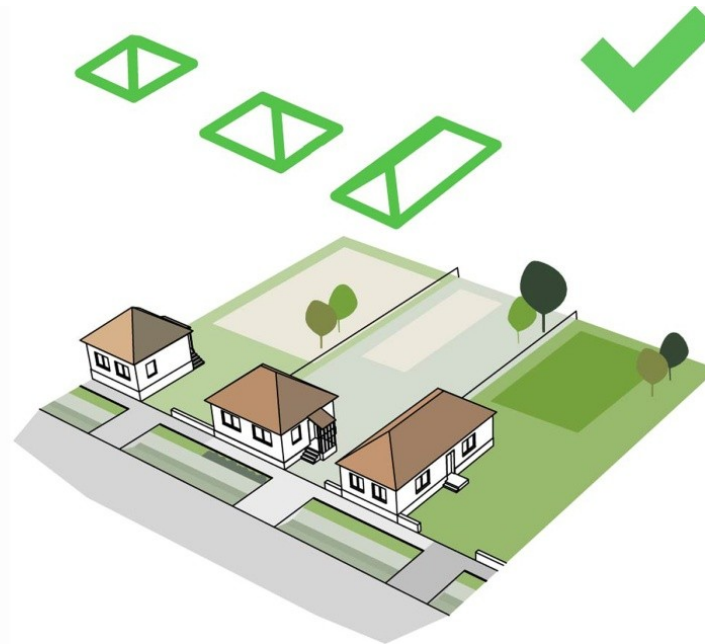

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

TELEPÜLÉSKÉPI AJÁNLÁSOK

ÁLTALÁNOS AJÁNLÁSOK

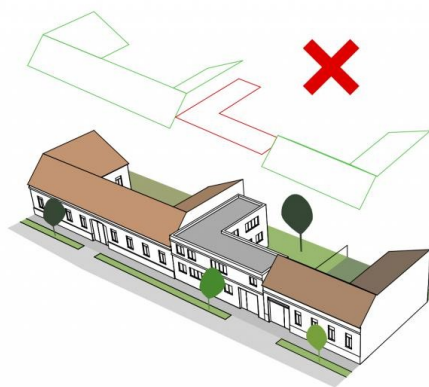
Településközpont, zárt sorú, félig zárt sorú beépítés:
A környezetéből erősen kiugró épületmagasság
nem ajánlott.

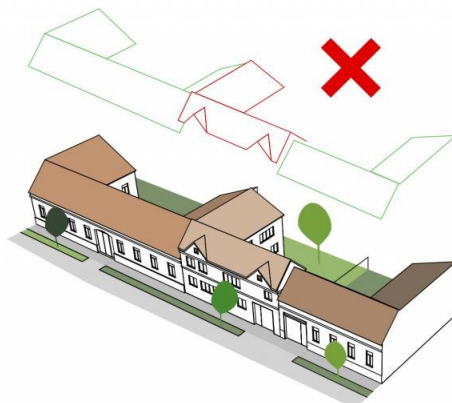
Településközpont, zárt sorú, félig zárt sorú beépítés:
A környezetétől idegen manzárdos tetőzetű
beépítés nem kívánatos

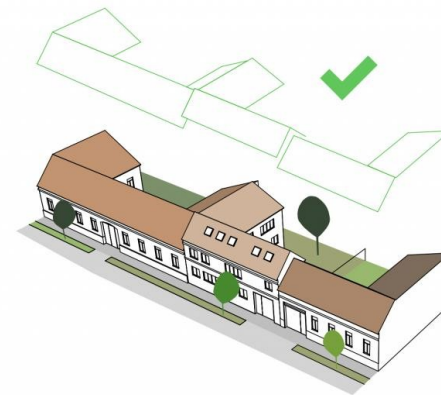
Településközpont, zárt sorú, félig zárt sorú beépítés:
A szomszédos tetősíkokhoz igazodó tetőidomú
beépítés ajánlott

Településközpont, zárt sorú beépítés: Magas tetős
környezetben lapostetős épület nem kívánatos.

Településközpont zárt sorú beépítés:
Markánsan nagyméretű tetőfelépítményű épület
nem javasolt.

Településközpont, zárt sorú beépítés:
A szomszédos ereszmagasságnál legfeljebb csak
kismértékben magasabb ereszmagasság ajánlott,
azonos hajlásszöggel, tetősíkokban fektetett

Településközpont, zárt sorú, félig zárt sorú beépítés
A környezetétől idegen, rikító színhasználat nem ajánlott

Településközpont, zárt sorú, félig zárt sorú beépítés
Természetes, hagyományos homlokzatképző anyagok használata, pl. téglaburkolat alkalmazása ajánlott

Településközpont, zárt sorú, félig zárt sorú beépítés
A környezetétől idegen, rikító színhasználat helyett fehér, vagy törtfehér homlokzatszínezés ajánlott

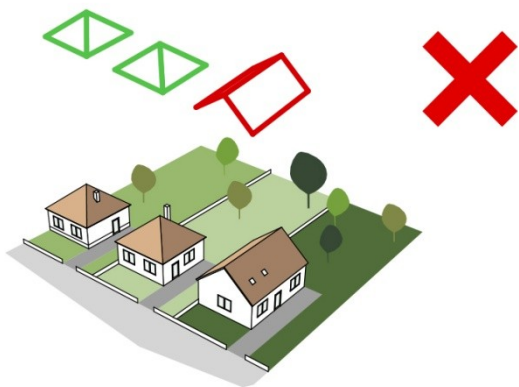
Falusias fésűs karakterű beépítés:
A környezetéből erősen eltérő
tömegű „kilógó” épületmagasság
nem ajánlott.

Falusias fésűs karakterű beépítés:
A környezetéhez illeszkedő, arányos tömegű
, magastetős oromzatos lakóépület ajánlott.

Falusias beépítés:
A hagyományos építési mód szerinti
egyszerű tömegű és homlokzatkialakítású
épület ajánlott.

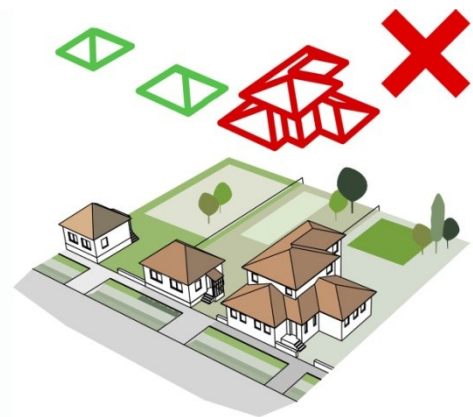
Előkertes falusias beépítés: A dominánsan sátoztetős környezetben oromzatos tetőidom nem ajánlott.

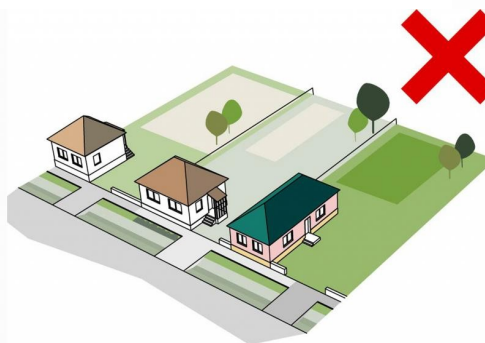
Előkertes falusias beépítés: A dominánsan sátoztetős környezetben hasonló tetőidomú beépítés ajánlott

A környezetétől erősen eltérő rikító színezésű építőanyagok használata és homlokzatfestés nem ajánlott, helyette természetes színek és hagyományos fehér homlokzatfestés javasolt

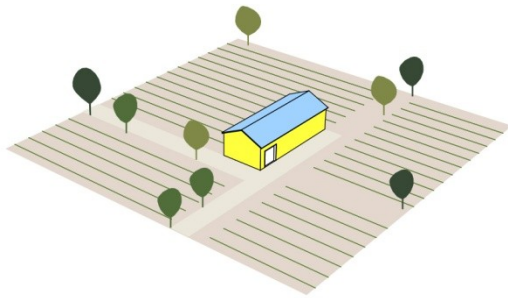
Változatos épülettömegű beépítésnél bonyolult összetett tetőidomú épület nem ajánlott.

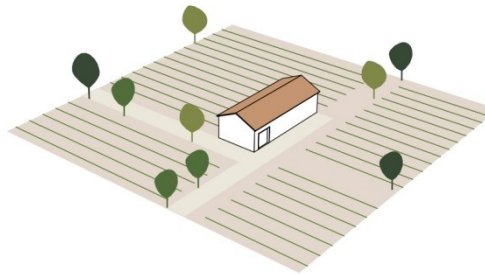
Változatos épület tömegű beépítésnél különösen zavaros utcaképet eredményez a rikító színezésű homlokzat és tetőfelület

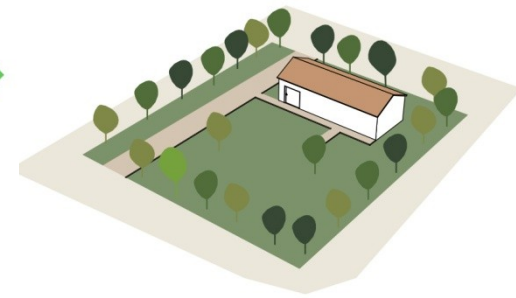
Változatos tömegű beépítésnél az uralkodó formához illeszkedő épülettömeg kívánatos, természetes építőanyagok és hagyományos fehér vagy törtfehér színezésű homlokzat segíti elő a harmóniát.

Mezőgazdasági hasznosítású területen
rikítószínű homlokzatú, tetőfelületű gazdasági
épület nem ajánlott

Mezőgazdasági hasznosítású területen fehér
színezésű homlokzatú, természetes
tetőfelületű gazdasági épület ajánlott

Tanyás területen tájbailló, fehér színezésű homlokzat,
természetes építőanyagokat alkalmazó tanyaépület
ajánlott

AJÁNLÁSOK CSANÁDAPÁCA TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL KIEMELT TERÜLETEIRE

KERÍTÉSEK

Nemcsak az épületek megjelenése fontos a településképből, hanem a kerítéseké is. Itt és a következő oldalakon egy-egy jó példa látható, a Csanádapácán meglévő régi és új megoldásokból válogatva

Jobbra fent: deszka palánk kerítés

Balra lent. téglakerítés és deszka kapu
ötvözete

Jobbra lent: hosszirányban fektetett ritkított
deszka kerítés (mai példa)

Jobbra fent: ritkított deszka kerítés újabb példája

Balra lent : léckerítés (előkertes övezetekbe ajánlható)

Jobbra lent: Épülettel egybeépített, azonos anyaghasználatú tömör kerítés

KISKAPUK

Fent: Faragott díszes kapu egyszerű meszelésű házon

Balra : „a 100 éves ház” masszív kiskapuja

Jobbra:: Faragott díszes kapu téglahomlokzatú épületen

Teljes épületfelújítás kiskapuja, mai megfogalmazásban

Új kiskapu régi építésű homlokzaton

Eredeti kiskapu felújítása egy példaszerűen felújított épületen

TORNÁCOK

A tornácok a külső és a belső tér közötti átmenetet képezik. több szempontból hasznos élettér amely az építészeti eszköztárat gazdagítja

Balra: Felújított épület felújított tornác részlet

Alul: Felújítás alatt álló épület tornác részlete

Balra: Eredeti állapotában fennmaradt épület és annak tornáca

Balra lent: Sajnálatosan elhagyott épület díszes faoszlopos tornáca

Jobbra lent: szomszédos faluból példa: hagyományos építési eszköztárat felhasználó kortárs modern,épület tornáca

ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

Az épületek homlokzata a ház „arca”, amely nem mindegy, hogy hogyan néz ki, hiszen „isten a részletekben van” (Mies van Rohe építész)

Balra: fent: Az ablakpár a ház „szeme”, ebben fontos szerepe van a nyílfa felület –és ásarányoknak, és a részletkialakításoknak, a letisztult építészet megoldásoknak a részleteket illetően

Balra lent: régi építésű, eredetében megtartott Vakolathímes homlokzaton megjelenő ablakpár

Balra fent: Teljes körű felújítás ablakpárja téglafelületen, nyílászáróval

Balra lent: Egyszerű meszelt felületen megjelenő eredeti ablaksor

Jobbra lent: Az eredeti ablak formáját visszaidéző, a „TÜZÉP-ablakot” felváltó korszerű ablak, téglanyílászáróval.

Balra fent: . vakolathímmel kiemelt ablakpár

Balra lent: eresz alatti vakolathímes homlokzat részlet

Jobbra lent:padlás szellőző nyílás homlokzaton

OROMZATOK

Az épületek padlásteret lehatároló oromfalai fontos részei a háznak, hozzátartoznak a településképhez, utcával párhuzamos beépítés esetén is, vagyis nemcsak akkor, ha az oromzat az utca felé fordul. Éppen ezért van az, hogy régen nem simára vakolt süket tűzfalat építettek, hanem műves módon, nagy mesterségbeli tudással díszére váltak a háznak. Ilyen értelemben példaként állíthatók a „lényegi letisztultságot” megragadó kortárs építészetben is.

Balra: egységes megjelenésű „macskalépcsős” téglakoromzat

Jobbra lent: műves kialakítású deszka oromzat

Balra: Macskalépcsős oromzati fal régi épületen

Lent: Eredetit visszaidézően a macskalépcsős oromzati fal rekonstrukciója

Balra fent: Felújítás / építés éve, monogram – játékos lehetőségek az oromzaton

Jobbra fent: deszka oromzaton szíves motívum

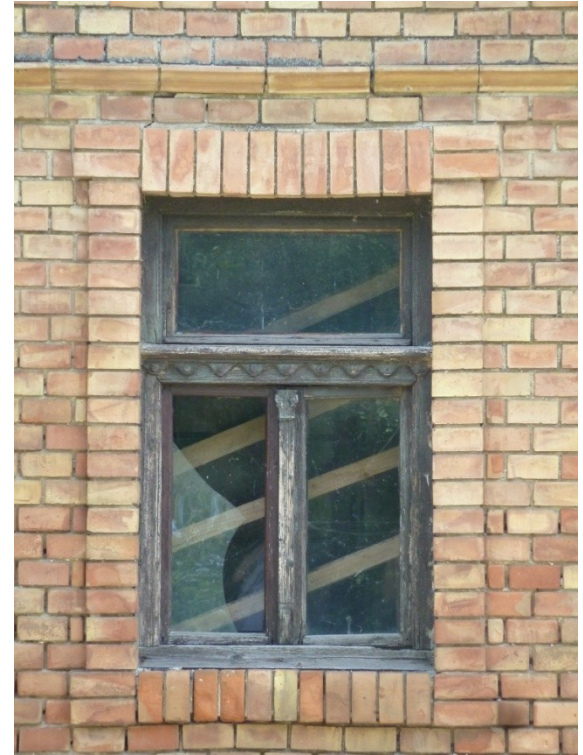
Balra lent: Vakolt oromzati falban vakolt nyíláskeretezés – az építés évének „dokumentálásával”

ABLAKOK

Az utca felé forduló főhomlokzat lényeges építészeti elemei az ablakok. Azon túlmenően, hogy használati szempontból működniük kellett sok éven át (ez alapvető kívánság!); a nagy mesterségbeli tudáshoz hozzátartozott a szépérzék is. A vertikális nyújtott ablakok arányaiban bizony felfedezhetők az aranymetszés szabályai is. Nem véletlen hogy ezen arányok megléte esetén látjuk esztétikusnak a házakat. A 4 vagy 6 osztatú ablakok évszázados működési tapasztalatok alapján nyerték el megszokott formájukat.

A következő oldalakon régi megtartott; régi felújított és új, de hagyományos formában kialakított ablakok láthatók, egyformán ajánlhatók. Lényeges, hogy a mai energetikai követelmények teljesítése nem zárja ki, hogy az eredetihez hasonló épüljön be felújításkor.

MELLÉKÉPÜLETEK

A melléképületek is szerves
részei a településképek....

Kétszer balra fent:
egy kukorica gőré és deszkapalánk
kettőse , a közterületről láthatóan

Balra fent
egy fehérre meszelt melléképület
udvaron, hagyományos építési
anyagokkal.

Kétszer balra lent:
hagyományos építésű
melléképület, közterület határára
illesztve

Balra lent lakóépület és
melléképület harmonikus
kialakítása közterületi telekhatáron

KÉMÉNYEK

Ma már készen lehet betonkéményt, vagy valamilyen korszerű anyagból készült füstkivezetőt kapni. Ám a szépen felfalazott téglakémény takaros kiegészítője lehet a cseréptetőnek, érdemes körbeépíteni a gyári kéménytestet is akár. A következő oldalakon régi építésű kémények láthatók

KORTÁRS PÉLDÁK

6

A kortárs építészet sok tekintetben illeszkedhet a településképhez, harmonizálhat az új a régivel. A régi épületek felújításakor, és az új építési tevékenység esetén is érdemes tiszteletben tartani a környező épületeket, s a település hangulatához illeszkedni.

Előző oldalakon: kortárs szellemű épület felújítás-, illetve kapuzat

Balra: régi épület újszerű felújítása, egyedi táblás ablakokkal

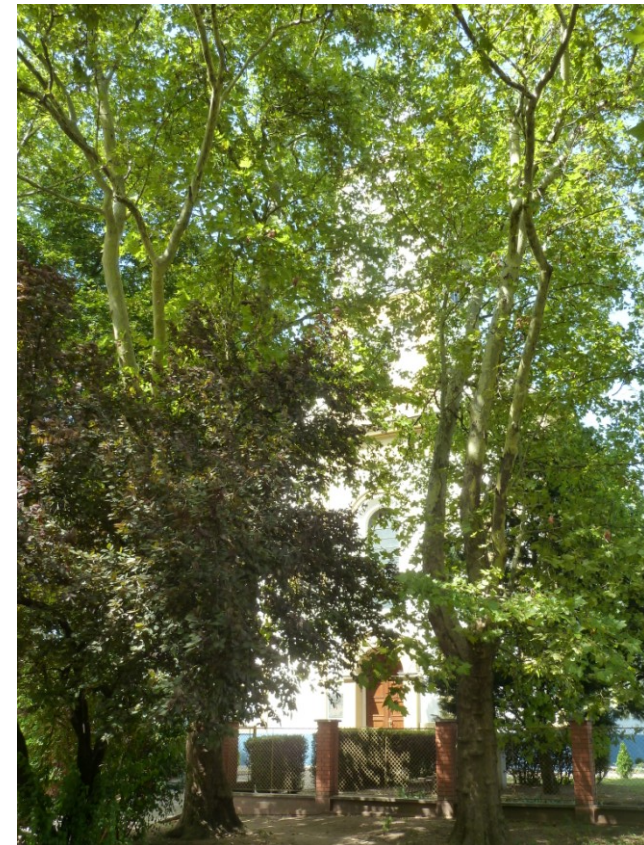
Lent: Illeszkedő kortárs nagykapu és kiskapu, egyedi módon kialakítva, meglévő épülethez

Jobbra: kortárs kapu, hézagos deszkákkal kialakítva

Lent: Modern formák és hagyományos építőanyagok ötvözete: pihenőhely és buszváró a főtéren.

Csanádapáca védett természeti értékekkel rendelkezik. Ezek: a millennium idején ültetett platánfa a templomkert idős hársfái, a községháza melletti platánfa sor.

A köztér látványa hozzátartozik a településképhez.
A község „kapuja” – az Orosháza felől érkezők számára-

Gyalogos utca a Szent Gellért útra nyílóan

A központi főtér (Horváth Lajos tér) mint pihenőpark.

FELIRATOK, CÉGTÁBLÁK, HIRDETMÉNYEK

Az épületekre – különösen a védett épületekre – kerülő feliratokat, reklámtáblákat visszafogott módon kell kialakítani. Az a szerencsés, ha önálló betűkből álló „betűfelirat” jelenik meg a homlokzaton, vagy a falra merőleges cégtábla. Az intézmények közcélú hirdetményei a homlokzaton visszafogott módon is információt közvetítenek (A jobboldali képen Arany János szobra a róla elnevezett Művelődési Ház előtt, alkotója Vígh Tamás).

IMPRESSZUM

CSANÁDAPÁCA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

honlapcíme: www.csanadapaca.hu

emailcíme: csanadapaca@csanadapaca.hu

postai címe : 5662 Csanádapáca, Szent Gellért út 31.

Telefon: 06 68 520 200

Polgármester: Oláh Kálmán

mb. főpítész: Nagy Imre

SZERKESZTETTE: Nagy Imre

SZÖVEG: Pacsika Emília, Nagy Imre

FOTÓ: Nagy Imre, Nagy Dorottya

GRAFIKAI TERVEZÉS : Nagy Imre, Nagy Dorottya

Csanádapáca, 2017. november